

Lasten ja nuorten HYVINVOINTISUUNNITELMA

Ähtärin kaupunki

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto.....	4
1. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILANNE	5
1.1. Nuorten ääni kysely 2012.....	5
1.2. Ähtärin henkilöstölle tehty kysely 2012	6
1.3. Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokan oppilaat 2011	6
2. VARHAISKASVATUS.....	7
2.1. Kasvamisen ja kehittymisen tuki varhaiskasvatuksessa.....	8
2.2. Kersanet.....	9
3. KOULUTOIMI.....	9
3.1. Perusopetus.....	9
3.2. Joustava perusopetus	11
3.3. Perusopetuksen laadun kehittäminen Ähtärissä	12
3.4 Aamu- ja iltapäivätoiminta.....	12
3.4.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet	13
3.4.2 Kehitysvammaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	13
4. LUKIO	14
4.1. Hyvinvointi ja turvallisuus lukiossa.....	15
4.2. Kodin ja koulun yhteistyö lukion kanssa	16
4.3. Lukion opiskelijahuolto.....	17
4.4. Kriisivalmius lukiossa.....	19
4.5. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat lukiossa	19
5. AMMATILLINEN KOULUTUS.....	20
5.1. Koulutuskeskus Sedu	20
5.2. Työssäoppiminen.....	21
5.3. Valmentava koulutus eli Ammattistartti	21
5.5. Opiskelijahyvinvointi Sedussa.....	22
6. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	24
6.1. Oppimisympäristö.....	25
7. OPPILASHUOLTO	26
7.1 Yleinen tuki	26
7.1.1 Yleisen tuen järjestäminen	27
7.1.2 Yleisen tuen tukimuotoja ovat:.....	27
7.1.3 Yhteistyö eri tahojen kanssa	27

7.2 Tehostettu tuki	27
7.2.1 Tehostetun tuen järjestäminen ja toimintatavat.....	28
7.2.2 Yhteistyö, vastuu ja työnjako	28
7.3 Erityinen tuki	29
7.3.2 Tuen aloittaminen ja siirtyminen takaisin tehostetun tuen piiriin.....	30
7.3.3 Erityisen tuen järjestäminen ja toimintatavat.....	30
8. NUORISOPALVELUT.....	31
8.1 Perusnuorisotyö.....	31
8.2 Erityisnuorisotyö.....	32
8.3 Nuorisotakuu.....	32
8.4 Paja 66 – nuorten työpajatoiminta.....	33
8.5 Etsivä nuorisotyö	33
8.6 Turvallinen Ähtäri.....	34
8.7 Ankkuritoiminta.....	35
8.8. Yhteistyökumppanit	35
9. LASTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT	36
9.1. Lasten ja nuorten terveysneuvonta	36
9.2. Ehkäisevä lastensuojelu.....	37
10. PERUSTURVA JA SOSIAALITYÖ.....	37
10.1. Erityispalvelut Osviitan palvelut.....	38
10.2 Perheneuvola.....	38
10.3. Puheterapia.....	39
10.4. Toimintaterapia.....	39
10.5. Päihdetyö.....	40
10.6. Perusterveyden psykologipalvelut.....	40
10.7. Lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelut.....	40
10.8 Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun palvelut.....	41
11. SEURANTA	43
12. YHTEENVETO.....	43

Johdanto

Kädessäsi oleva strategia on Ähtärin kaupungin lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2020 asti. Tässä suunnitelmassa yhdistyy sekä lastensuojelusuunnitelma että nuorten hyvinvointisuunnitelma yhdeksi strategiaksi.

Strategian laadintaan on osallistunut laaja joukko viranomaistahoja ja kolmannen sektorin toimijoita, mm. Ähtärin seurakunta, Ähtärin MML, 4H ja monien muiden tahojen edustajia. Strategian koonnissa on ollut mukana Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Katja Laitinen, joka on toteuttanut mm. kyselyn niille Ähtärin kaupungin henkilöille, jotka työskentelevät lasten ja nuorten parissa. Kyselyssä selvitettiin lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannetta työntekijöiden näkökulmasta sekä kerättiin toiveita ja odotuksia suunnitelmaa varten.

Tämän strategian tarkoitus on

- viitoittaa oikeita tapoja ja menetelmiä
- turvata ähtäriläisten lasten ja nuorten oikeus hyvään ja turvalliseen elämään

Ähtärin kaupungin Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty seuraavasti:

Ähtärin kaupunginvaltuusto 18.6.2013

Ähtärin kaupunginhallitus 6.5.2013

Ähtärin kaupungin sivistyslautakunta 18.4.2013

1. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILANNE

1.1. Nuorten ääni kysely 2012

Ähtärin yhdeksäsluokkalaisille tehtiin syksyllä 2012 kysely nuorten palveluista. Kyselyyn vastasi 56 nuorta. Nuorilta kysyttiin, mitä palveluita he käyttävät ja mikä palvelu toimii hyvin, mikä huonosti ja mitä kehitettävää heillä olisi palveluiden suhteen. Nuorilta kysyttiin myös, että kuullaanko heidän mielipiteitään tarpeeksi. Yhteiskoulua kävi 54 vastanneista ja kirjaston palveluja käytti 34 vastaajista. Lakeudenportin kansalaisopiston palveluita käytti 14 ja Merikanto-opiston palveluita 10.

Terveystieteiden palveluista kouluterveydenhoitajan luona kävi suurin osa nuorista, 46 vastanneista. Kuraattoripalveluita käytti 17 nuorta, perheneuvolan palveluita 5 nuorta, Erityispalvelut Osviitan palveluita 4 nuorta ja muita terveydenhuollon erityispalveluita käytti 13 nuorta. Kelan palveluita käytti 9 nuorta ja poliisin palveluita 3 nuorta.

Nuorisotoimen järjestämässä nuortenilloissa kävi Pirkanlinnassa 19 nuorta ja Myllymäellä 4 vastanneista nuorista. Tapahtumiin osallistuvansa kertoi 14 nuorta ja 10 nuorta vastasi osallistuvansa nuorisotoimen retkille. Harrastusmahdollisuuksista eniten käyttöä oli kylpylällä 30 ja elokuvateatteri Kinolinnalla 23. Hyvin harva vastasi, mitkä palvelut toteutuivat hyvin. Nuorista 7 oli tyytyväisiä kaikkiin palveluihin. Parannusehdotuksena toivottiin eniten elokuvateatteria takaisin.

Kyselyyn vastanneista 15 nuorta oli sitä mieltä, että nuorten mielipiteitä kuullaan tarpeeksi ja 15 nuorta oli sitä mieltä, että nuoria ei kuulla tarpeeksi.

1.2. Ähtärin henkilöstölle tehty kysely 2012

Tutkimuksen tulokset: työntekijöiden näkökulma

Lasten ja nuorten parissa työskentelevälle Ähtärin kaupungin henkilöstölle lähetettiin kysely keväällä 2012. Vastauksia tuli yhteensä 24 kpl. Hieman yli puolet tutkimukseen vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä, että ähtäriläiset lapset ja nuoret voivat hyvin. Vastajat perustelivat kantaansa sillä, että suurin osa lapsista ja nuorista voivat hyvin. Moni oli kuitenkin sitä mieltä, että on olemassa pieni joukko, jotka puolestaan voivat erittäin huonosti. Eriarvoistuminen on lisääntymässä ja väliinputoajista ollaan erittäin huolissaan.

Hieman alle puolet tutkimukseen vastanneista olivat väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä ja kaksi ei osannut sanoa. Jokseenkin eri mieltä olleet perustelivat asiaa sillä, että osalla nuorista on paljon henkistä pahoinvointia ja päihteidenkäyttöä, mikä näkyy myös mielenterveyspalveluissa. Perusteluista tulee myös esille se, että pahoinvointi on vuosien aikaan lisääntynyt ja on olemassa pieni joukko, jotka voivat erittäin huonosti.

Lastensuojelun tarve on työntekijöiden mielestä kasvanut. Vastaajista 83 % oli sitä mieltä, että lastensuojelun tarve on lisääntynyt. Tämä näkyy työssä ongelmien moninaistumisena, lastensuojeluilmoitusten lisääntymisenä ja kiireellisten tapausten hoitamisena. Ennaltaehkäisevään työhön ei jää niin paljon resursseja kuin tarvittaisiin ja haluttaisiin

Ähtärissä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannetta selvitettiin vuonna 2011 kouluterveyskyselyllä, johon osallistuvat kahdeksannen ja yhdeksännen luokan oppilaat.

1.3. Kouluterveyskysely 8. ja 9. luokan oppilaat 2011

Kouluterveyskyselyn mukaan nuorista 9 % koki tulleen koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa. Vaikeuksia opiskeluissa koki 18 % vastanneista. Koulun

työilmapiirissä ongelmia koki olevan nuorista 24 % ja 32 % nuorista ei koe tulevansa kuulluksi koulussa. Koulutyöhön liittyvän työmäärän liian suureksi koki 29 %.

Vastanneista nuorista 11 % koki terveydentilanteensa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja väsymystä lähes päivittäin koki 13 % vastaajista. Niska- tai hartiakipuja koki viikoittain 20 % vastaajista ja päänsärkyä viikoittain koki puolestaan 21 % nuorista. Keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta oli 8 %:lla vastaajista ja koulu-uupumusta koki 11 % vastaajista.

Nuorista 38 % koki vaikeaksi päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle ja 42 % koki vaikeaksi päästä puolestaan koululääkärin vastaanotolle. Koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn koki vaikeaksi puolestaan vain 13 %. Koulupsykologin vastaanotolle pääsyn koki vaikeaksi 49 % nuorista. Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta koki ainoastaan 7 % vastaajista.

2. VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on osa Ähtärin kaupungin sivistystoimea. Päivähoito muodostaa kokonaisuuden, johon kuuluvat kaikki päivähoitomuodot perhepäivähoidosta Ollinkulman esikouluun. Vuonna 2012 Ähtärissä on 21 perhepäivähoitokotia, 2 ryhmäperhepäiväkotia: Sinikello ja Rentukka sekä kaksi päiväkotia: Vilikkilä ja Ollinkulma.

Päivähoidon linjaavana asiakirjana toimii mm. KuusVasu eli Kuusionkuntien varhaiskasvatussuunnitelma, joka on laadittu 2006 ja päivitetty 2009. Varhaiskasvatus perustuu kasvatuskumppanuuteen ja tavoitteena on, että jokaiselle ähtäriläiselle päivähoitossa olevalle lapselle tehdään henkilökohtainen VASU eli varhaiskasvatussuunnitelma. VASU tehdään yhdessä lapsen, vanhempien ja hoitajan kanssa. VASU:ssa keskeistä on lapsen rooli ja yhteisen linjan luominen

kasvatustyön tueksi niin kotiin kuin hoitopaikkaan. Tarvittaessa lapselle tehdään myös tehostetun tuen suunnitelma (kuntoutussuunnitelma). Lapsen kasvun polun turvaamiseksi on sovittu siirto- ja nivelvaiheen käytännöt päivähoitomuodosta toiseen, päivähoidosta esiopetukseen sekä esiopetuksesta kouluun.

2.1. Kasvamisen ja kehittymisen tuki varhaiskasvatuksessa

Jokaisella lapsella on kasvussa ja kehityksessä erilaisia kehitysvaiheita tai lapsen elämässä tapahtuu asioita, jotka näkyvät lapsen arjessa vanhempia tai hoitajia huolestuttavalla tavalla.

Lapsella on oikeus varhaiseen tukeen eli siihen, että asiaan tartutaan, kun huoli on pieni. Toisaalta lapsella voi olla kehitykseen tai toimintaan vaikuttavia asioita, jotka täytyy ottaa huomioon silloin, kun päivähoito alkaa.

Tavoitteena on, että jokainen lapsi kasvaa tasavertaisena lapsiryhmän jäsenenä. Tavoitteena on myös se, että vanhemmat kuin päivähoidon työntekijät saavat tukea ja välineitä lapsen ohjaamiseen. Tukeen voi liittyä suunnitelmien laatiminen lapselle ja lapsen päivähoidon (esiopetuksen) ”polun” pohtiminen yhdessä vanhempien kanssa; tarvittaessa mukana on myös lasta tutkiva tai/ja kuntouttava työntekijä.

Lapsen ja perheen tuen tai avun tarvetta voidaan pohtia myös yhteistyössä neuvolan, perhetyön, kotihoidon, sosiaalityön ym. työntekijöiden kanssa. Ähtärissä toimii edellä mainituista tahoista koostuva VEKARA (varhaiserityiskasvatuksen) työryhmä ja esiopetuksessa oppilashuoltotyöryhmä. Vanhemmat voivat myös itse tehdä aloitteen kenelle tahansa edellä mainitulle taholle tuen/avun käynnistämiseksi.

2.2. Kersanet

Kersanet on internetissä toimiva perhekeskus, josta löytyy paljon tietoa mm. lapsen odotuksesta ja synnytyksestä, lapsen kasvusta ja kehityksestä, vanhemmuudesta ja lapsiperheiden palveluista. Sivujen kautta pääsee myös helposti Väestöliiton nettivastaanoton ajanvaraukseen. Kersanetin kautta voi kysyä myös neuvoa asiantuntijalta. Sivuilta löytyy myös paljon hyviä vinkkejä arjen hallintaan, koti askareisiin, kuten ruuanlaittoon ja pyykinpesuun. Sivuille pääsee osoitteesta: www.kersanet.fi

3. KOULUTOIMI

3.1. Perusopetus

Opetussuunnitelman perusteet on kansallinen kehys, jonka pohjalta paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetuksen järjestäjällä on vastuu opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatus- ja opetustyöstä ja täsmennetään perusteissa määriteltyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon esiopetuksen opetussuunnitelma ja perusopetuksen yhtenäisyys sekä muut kunnassa tehdyt lapsia, nuoria ja koulutusta koskevat päätökset.

Valtakunnalliset ja paikalliset perusopetusta koskevat päätökset muodostavat perusopetusta ohjaavan kokonaisuuden.

Nämä päätökset ovat

- perusopetuslaki ja – asetus
- valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta

- esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- opetussuunnitelmaan perustuva perusopetusasetuksen 9. §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opettajan tulee opetuksessaan noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelma voidaan laatia siten, että siinä on kuntakohtainen osio, alueittaisia tai koulukohtaisia osioita sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Perusopetuksen opetussuunnitelman yhtenäisyys edellyttää eri opettajaryhmien yhteistyötä opetussuunnitelmaa laadittaessa. Oppilaan huoltajien on voitava vaikuttaa varsinkin opetussuunnitelman kasvatustavoitteiden määrittelyyn. Myös oppilaita voidaan ottaa mukaan opetussuunnitelmatyöhön.

Opetussuunnitelma tulee oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevalta osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Perusopetuksen arvoperusta muodostuu Ähtärissä seuraavien kokonaisuuksien alle:

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

- tasa-arvoinen kohtelu
- uskonnon- ja sananvapaus
- yksilöllisyyden huomiointi opetusratkaisuissa
- hyvät tavat
- sosiaalisuuteen kasvattaminen

Luonnon monimuotoisuuden ja maapallon elinkelpoisuuden säilyttäminen

- vastuu omista elintavoista
- vastuu toimia oman elinympäristön hyvinvoinnin puolesta

Monikulttuurisuuden hyväksyminen

- kotipaikkakunnan historian ja kulttuurin arvostaminen
- oman maan murteiden, tapojen ja tottumusten kunnioittaminen
- kansainvälisyys mm. eurooppalainen yhteistyö
- suvaitsevaisuus

Jatkuvan sivistymisen ja elinikäisen oppimisen edistäminen

- oppimisen ilo
- tiedonhankintataidot

Perusopetuslain 29§ mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämä koskee sekä fyysistä että psykososiaalista ympäristöä ja oppilaan kokemaa turvallisuuden tunnetta. Koulukiusaamisen ehkäisemisessä ja siihen puuttumisessa noudatetaan KivaKoulu- ohjelman periaatteita ja toimintamalleja. Kiva Koulu-ohjelman avulla ennaltaehkäistään ja voidaan kartoittaa vuosittaisilla kyselyillä koulukiusaamista luokittain. Peruslähtökohtana on, että koulukiusaamiseen puututaan koulussa heti kun se saadaan tietoon. Oppilaiden suojaamisessa kiusaamiselta tärkeässä osassa ovat myös kummioppilaat ja välituntileikittäjät (vuosiluokat 1-6) sekä oppilaskunta ja tukioppilaat (vuosiluokat 7-9). Koulussa ilmenneet kiusaamis-, väkivalta- sekä aggressiivisen käyttäytymisen tapaukset käsitellään oppilashuoltotyöryhmässä, jossa myös sovitaan tarvittavista tukitoimenpiteistä ja seurannasta.

3.2. Joustava perusopetus

Joustavan perusopetuksen tavoitteena (JOPO) on vähentää keskeyttämistä, ehkäistä syrjäytymistä sekä vahvistaa kokonaisvaltaisesti opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Joustava perusopetus on peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea.

JOPO- toiminnassa hyödynnetään joustavia toimintamalleja ja opetusta sovitetaan oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia työmuotoja

ja opiskelua työpaikalla. Opetus järjestetään peruskoulun yhteydessä, noin kymmenen oppilaan ryhmässä, johon ohjataan 7-9-luokkien oppilaita.

3.3. Perusopetuksen laadun kehittäminen Ähtärissä

Perusopetuksen laatuksikriteerien käyttöönottoaminen on Opetus- ja Kulttuuriministeriön käynnistämä kaikkia Suomen kuntia koskeva kehittämishanke. Laatuksikriteereiden tavoitteena on opetuksen laadun ja monipuolisen tarjonnan turvaaminen sekä opetuksellisten ja sivistyksellisten perusoikeuksien takaaminen lapsille ja nuorille asuinpaikasta, kielestä, ja taloudellisesta asemasta riippumatta.

Ähtärissä perusopetuksen laatuksityö on aloitettu syksyllä 2012. Hankkeeseen on nimetty laatuksivastaavat luokille 1-6 sekä 7-9. Kehittämistyössä on mukana Ähtärin koko opettajisto, joka käy läpi koulujen vahvuudet ja kehittämiskohteet. Nämä käydään läpi 13 eri osa-alueen näkökulmasta, jotka voidaan jakaa kahteen pääosaan: rakenteet ja oppilaan kohtama toiminta.

On myös aloitettu säännöllisesti käytettävän perusopetuksen laatuksia kartoittavan kyselylomakkeiston laadinta. Kyselyt tullaan toteuttamaan oppilaille, vanhemmille ja henkilöstölle. Saadun tiedon perusteella arvioidaan toiminnan laatuksia ja kehitetään sitä.

Kaikki saatu tieto käsitellään ohjausryhmässä, jonka työstämänä laatuksikriteeristö esitellään päättäjille. Laatuksikriteeristöstä tulee pysyvä, päivittyvä osa koulutoimen itsearviointia ja siitä on tarkoitus muodostua rehtoreille ja päättäjille yhteinen johtamisen väline, jolla tuetaan kunnan päätöksentekoa perusopetuksesta.

Laatuksikriteeristö laaditaan myös varhaiskasvatukseen sekä lukioon.

3.4 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta tukee koulun perustehtävää ja luo

lapselle eheän ja tasapainoisen päivän. Toiminta on tarkoitettu 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille. Toimintaan osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lapsen vapaa-aikaan.

Ähtärissä aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu sivistystoimen alaisuuteen ja sitä järjestetään keskustassa Otsonkoululla Reppulassa. Toimintaa ohjaa Ähtärin kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma. Toistaiseksi sivukoulujen aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve on ollut vähäistä tai sitä ei ole ollut lainkaan. Sivukylillä koululaisia on tarvittaessa sijoittunut perhepäivähoitoon. Toiminnan tarve kartoitetaan keväisin hakuajan yhteydessä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla osa perusopetuksessa oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Moniammatillisessa yhteistyössä (koulu/opettajat, oppilashuolto, lastensuojelu, terveydenhuolto) aamu- ja iltapäivätoiminnalla voidaan edistää lapsen hyvinvointia ja tukea perhettä vanhemmuudessa. Ammattitaitoiset ja osaavat oppilasohjaajat tarjoavat lapselle turvallisia aikuissuhteita ja läsnäoloa, ohjattua toimintaa sekä antavat tukea koulutyöhön.

3.4.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet

Toiminnalla edistetään lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja toteutetaan lapsen oikeutta vapaa-aikaan, leikkiin, kulttuuriin ja erilaiseen ohjattuun sekä virkistävään toimintaan. Lisäksi se tarjoaa lapselle huolenpitoa ennen ja jälkeen koulupäivän, välipalan sekä mahdollistaa levon. Toiminnalla tuetaan kodin ja koulun kasvatustyötä, lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvu sekä lapsen koulunkäyntiä ja oppimista. Toiminnassa lapsi harjoittelee sosiaalisia taitojaan ja lapsi saa osallisuuden kokemuksia ja myös ehkäistään syrjäytymistä.

3.4.2 Kehitysvammaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Ähtärissä kehitysvammaisten aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu perusturvatoimen

alaisuuteen ja toiminta on erityishuolloksi katsottavaa toimintaa. Kehitysvammaisen lapsen aamu- ja iltapäivähoidon tarve mainitaan erityishuolto-ohjelmassa / tuki- ja palvelusuunnitelmassa. Otsonkoulun lähellä sijaitsevassa Rivari-Reppulassa on vuodesta 2011 alkaen järjestetty isommille kehitysvammaisille koululaisille aamu- ja iltapäivätoimintaa, joka on kehitysvammaisen lapsen tai nuoren yksilöllistä ohjausta. Rivari-Reppulassa ohjaajina toimivat erityisluokan oppilasohjaajat. Pienimmät kehitysvammaiset koululaiset integroituvat Reppulan aamu- ja iltapäivätoimintaan.

3.5. Koulun kerhotoiminta Ähtärissä

Kerhotoimintaa on tarjolla kaikilla Ähtärin kouluilla. Kerhotoiminnan kriteereinä ovat laatu, monipuolisuus, erilaiset kohderyhmät sekä tasapuolisuus. Kerhotoiminnassa voivat olla mukana kaikki yhteisöt ja yksityiset ja toimintaa tarjotaan kaikille kouluikäisille. Erityistä huomiota kiinnitetään erityisryhmien aktivoimiseen.

Kerhoja on ollut toiminnassa Ähtärissä lukukausittain vaihdellen 15-25. Oppilaita kerhoissa on käynyt 180-250 / lukuvuosi. Koulun kerhotoiminta ja taiteen perusopetus voivat olla lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Kehitysvammaisten kerhotoimintaa ei tällä hetkellä Ähtärissä ole koulutetun ohjaajapulan takia. Kerhoille on kysyntää ja yksi kehittämiskohteista voisi olla kehitysvammaisten kerhonohtajien koulutuksen järjestäminen.

4. LUKIO

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi koulutuksen

tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana. Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. (Lukiolaki 2 §). Myös oppilaskuntaa on kuultava. Opiskelijalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. (Lukiolaki 21 §)

Ähtärin lukiossa vaalitaan hyvää ilmapiiriä, johon kuuluu avoimuus ja toisten arvostaminen.

Lukiossa on aihekokonaisuuksia, jotka ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

4.1. Hyvinvointi ja turvallisuus lukiossa

Keskeisimpiä aihekokonaisuuksia Ähtärin lukiossa on Hyvinvointi ja turvallisuus. Sen mukaan lukioyhteisössä tulee luoda edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä.

Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta perheessä, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisön ihmissuhteita kehittävällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti

- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten turvallisuudesta, hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskokemus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Kysymys oikeudenmukaisuuden toteutumisesta liittyy siihen olennaisena osana. Kokemus on yksilöllinen, mutta sen perusta yhteisöllinen.

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden keskeiset sisällöt näkyvät esimerkiksi Ähtärin lukion perinteiden järjestämisessä, johon opiskelijat osallistuvat keskeisellä tavalla. Myös opiskelijoiden tutor-toiminta paneutuu lukion yhteisöllisyyden kehittämiseen.

4.2. Kodin ja koulun yhteistyö lukion kanssa

Huoltajilla tulee olla riittävästi mahdollisuuksia perehtyä lukion työhön. Lähtökohtana lukion ja kodin yhteistyössä on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja vastuullisuuden huomioonottaminen, mutta myös huolenpito erityistä tukea tarvitsevista opiskelijoista. Yhteistyö lukion opiskelijoiden vanhempien kanssa alkaa jo peruskoulussa, jolloin 9. luokan oppilaiden vanhemmille järjestetään lukiota esittelevä vanhempainilta

Lukio kutsuu vuosittain alkajien, jatkajien ja abien huoltajat yhteiseen vanhempainiltaan, jossa kerrotaan yleisesti lukio-opiskelusta ja jatko-

opintomahdollisuuksista sekä tarjotaan myös mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun opettajien kanssa. Lukio antaa alkajien vanhemmille koulun alettua tietopaketin lukio-opintojen luonteesta ja rakenteesta sekä syksyn alussa kaikille opiskelijoille lukuvuositedotteen. Lisäksi huoltajilla on mahdollisuus tutustua lukion toimintaan myös internetissä lukion kotisivulla www.ahtari.fi/lukio.

Opiskelijoille annetaan jaksoittain (6/vuosi) sähköinen arviointi Wilmassa. Huoltaja saa sen perusteella tiedon opintojen edistymisestä sekä opiskelijan poissaoloista ja myöhästelyistä kyseisessä jaksossa ja kaikkiaan kuluvana lukuvuonna. Wilman avulla voidaan myös lähettää viestejä kodin ja koulun välillä.

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja, kuraattori tai rehtori ottaa yhteyttä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajiin opiskelua ja opiskelijan hyvinvointia koskevissa asioissa. Täysi-ikäisen opiskelijan asioita käsiteltäessä koti toimii osana tukiverkostoa, jonka kokoonpanosta sovitaan yhdessä opiskelijan kanssa.

Vanhemmat voivat osallistua lukion kehittämiseen eri palautejärjestelmien kautta tai kertomalla mielipiteensä rehtorille.

4.3. Lukion opiskelijahuolto

Opiskelijahuolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve opiskelu- ja työympäristö sekä ehkäistä syrjäytymistä. Vastuu opiskelijahuollosta kuuluu osaltaan kaikille opiskeluyhteisössä työskenteleville.

Lukiolaisen hyvinvoinnin keskeisiä tekijöitä ovat terveellinen kouluruoka, riittävä uni ja säännöllinen liikunta. Lukio kannustaa opiskelijoita itsenäiseen huolehtimiseen hyvinvoinnista tarjoamalla mahdollisuuksia muun muassa liikunnan harrastamiseen. Toisaalta lukiossa ei hyväksytä tupakointia eikä päihteiden käyttöä.

Lukion opiskelijahuoltoryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, koulupsykologi ja tarvittaessa oppilaskunnan edustaja. Ryhmä

kokoontuu kuusi kertaa lukuvuodessa, eli kerran opintojakson aikana. Ryhmä etsii ratkaisuja asiantuntijoiden yhteistyön avulla opiskelijoiden erilaisiin ongelmiin ja pyrkii lukion toimintaa kehittämällä ennaltaehkäisemään vaikeuksia.

Lukiolla on yhteinen terveydenhoitaja ja kuraattori yhteiskoulun ja Koulutuskeskus SEDU Ähtäri Koulutien kanssa. He ovat opiskelijoiden saavutettavissa päivittäin kiireellisissä tapauksissa ja muuten säännöllisen viikko-ohjelman mukaisesti. Lisäksi terveydenhoitaja ja kuraattori arvioivat yhdessä opiskelijan kanssa tarvetta muiden asiantuntijoiden kuten lääkärin, psykologin, sosiaali- tai nuorisotyöntekijän sekä poliisin avun käyttämiseen.

Joka lukuvuosi lukiolaisen terveystarkastuksen olennainen osa on haastattelu ja vuorovaikutuksellinen keskustelu nuoren kanssa. Huomioon otetaan opiskelijan psyykinen ja fyysinen terveys, terveyskäyttäytyminen ja nuoruusiän kehityksen olennaiset kohdat. Näitä ovat suhteet vanhempiin ja ikätovereihin, suhtautuminen omaan kehoon, tulevaisuuteen ja omaan aikuistumiseen. Opiskelun ohella nuorella tulisi olla aikaa myös harrastuksille, ystävyysuhteille ja levolle. Keskustelun teemoja yhdistävät terveyden edistämisen näkökohdat.

Opiskelija rakentaa itse opintosuunnitelmansa, mutta yhdessä opinto-ohjaajan tai rehtorin kanssa arvioidaan ohjelman raskautta opiskelijan kannalta. Työjärjestykset laaditaan siten, että opiskelijan kurssimäärä on mahdollisimman tasainen koko lukuvuoden ajan. Koeviikolla opiskelija suorittaa yhden oppiaineen kokeen päivässä.

Lukion oppilaskunta osallistuu aktiivisesti koulun arkeen järjestämällä perinnetapahtumia sekä ylläpitämällä opiskelijoiden kahviota. Osana oppilaskuntaa toimivat myös tutorit, joiden tehtävänä on auttaa alkajia eteenpäin opinnoissaan sekä muilta paikkakunnilta tulevien opiskelijoiden kotiutumista Ähtäriin lukioon.

Jos opiskelijaa kiusataan, niin jokainen lukion työyhteisön jäsen on velvollinen puuttumaan asiaan heti. Ongelman purkaminen ja hoitaminen etenee rehtorin tai

hänen nimeämänsä henkilön johdolla mahdollisimman nopeasti ja hän kokoaa tarvittaessa opettajakunnan ja oppilashuoltoryhmän työnsä tueksi.

4.4. Kriisivalmius lukiossa

Kriisin sattuessa koulun kriisiryhmä kokoontuu heti. Ryhmä kerää tiedon tapahtuneesta sekä päättää työnjaosta ja toimintasuunnitelmasta. Ähtärin lukion kriisiryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologian-uskonnon opettaja ja koulusihteeri. Mukaan voidaan kutsua asiaan liittyvä ryhmänohjaaja tai muu tapahtuman kannalta keskeisessä asemassa ollut työntekijä.

Onnettomuuden tms. sattuessa työryhmän voi kutsua kokoon kuka tahansa. Työryhmän johtajana toimii rehtori tai rehtorin poissa ollessa apulaisrehtori.

Ähtärin lukiolla on järjestyssäännöt, kriisitoimintasuunnitelma ja pelastussuunnitelma, joissa käsitellään yksityiskohtaisemmin toimenpiteet eri tilanteissa. Nämä esitellään alkaville opiskelijoille lukuvuoden alussa.

4.5. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat lukiossa

Ähtärin lukion opetuksessa huomioidaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tarpeet. Huomioiminen alkaa jo ennen opiskelijan opintojen alkamista lukiossa. Mikäli opiskelijalle on perusopetuksen aikana laadittu henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), lukion opettajat käyvät yhdessä opiskelijan huoltajien ja perusopetuksen opettajien kanssa keskustelun opiskelumahdollisuuksista lukiossa. Mikäli esimerkiksi lukihäiriö havaitaan vasta lukiossa tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan välittömästi.

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan lukiossa suunnitelma opetuksen yksilöllisistä erityisjärjestelyistä. Opiskelijalla on mahdollisuus tukiopetukseen hänen sitä pyytäessään ja opettajan arvioidessa sen tarpeelliseksi. Oppimistilanteet ja

kokeet voidaan järjestää siten, että opiskelija saa lisäaikaa, mahdollisuuden käyttää teknisiä apuvälineitä, avustajaa ja tulkkipalveluita. Hänelle voidaan laatia yksilölliset koe- ja oppimistehtävät, järjestää suullinen koe tai mahdollisuus täydentää suullisesti kirjallista koetta sekä tarvittaessa järjestää muuta tukea.

5. AMMATILLINEN KOULUTUS

5.1. Koulutuskeskus Sedu

Koulutuskeskus Sedun organisaatio uudistui 1.8.2012. Sedu on yksi oppilaitos, johon kuuluu 8 yksikköä. Yksiköiden rinnalla toimii osaamis- kehittämis- ja tukipalvelut. Koulutuskeskus Sedun Ähtärin yksikköön kuuluvat Koulutien ja Tuomarniemientien opetuspisteet. Koulutuksen ylläpitäjä on Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, jonka jäsen Ähtärin kaupunki on.

Metsäalan opetusta on järjestetty Tuomarniemellä vuodesta 1903 ja Koulutien toiminta alkoi vuonna 1962 nimellä Ähtärin Seudun ammattikoulu.

Ähtärin yksikössä on mahdollisuus suorittaa autoalan, hotelli-, ravintola- ja cateringalan, kotityö- ja puhdistuspalvelualojen, kone- ja metallialan, metsäalan, puualan, rakennusalan, sosiaali- ja terveysalan ja sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinnot. Ammatillisten perustutkintojen laajuus on 120 opintoviikkoa ja opinnot kestävät 3 vuotta. Ylioppilailta tai toisen ammatillisen tutkinnon suorittaneilla opiskeluaika voi olla tätä lyhyempi osaamisen tunnustamisen ansiosta. Yhteistyö Ähtärin lukion kanssa mahdollistaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon eli kaksoistutkinnon suorittamisen.

5.2. Työssäoppiminen

Työssäoppiminen on osa ammatillisen koulutuksen opintoja. Sen laajuus ammatillisessa perustutkinnossa on vähintään 20 opintoviikkoa ja se jakaantuu eri opiskeluvuosille. Kaikissa ammatillisissa tutkinnon osissa järjestetään ammattiosaamisen näyttö, joka on keskeisin osa arviointia.

Ammatillinen koulutus on monipuolinen väylä työelämään tai jatko-opintoihin. Opinnoissa on valintamahdollisuuksia. Opintoja voi suorittaa myös verkossa. Koulutuksella saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin.

5.3. Valmentava koulutus eli Ammattistartti

Tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi nuorten on mahdollisuus hakeutua valmistavaan ja valmentavaan koulutukseen eli ammattistarttiin (20 - 40 ov). Ammattistartti on tarkoitettu perusopetuksen päättäneelle tai päättävälle nuorelle, joka haluaa selkiinnyttää käsitystään ammatinvalinnasta, tarvitsee lisää valmiuksia ammatillisesta koulutuksesta ja opinnoista suoriutumiseen tai on vaarassa jäädä koulutuksen ulkopuolelle.

Ammattistartin pyrkimyksenä on madaltaa jatko-opintoihin siirtymisen kynnystä ja vähentää keskeyttämistä varsinaisten tutkintoon johtavien opintojen alussa. Koulutus ei ole suunnattu erityisen tuen tarpeessa oleville opiskelijoille

Ammattistartin tavoitteena on, että opiskelija saa riittävät ammatillisessa koulutuksessa tarvittavat perustiedot ja -taidot sekä yksilöllistä tukea kehittyäkseen vastuulliseksi ja tasapainoiseksi yksilöksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS).

Monialaisuutensa ansiosta yksikkö palvelee hyvin sekä yksityistä, julkista ja kolmatta sektoria. Opiskelijamäärä on lähes 400. Ähtärin sijainnin ansiosta opiskelijoita tulee kolmen eri maakunnan alueelta.

5.4. Aikuiskoulutus

Ähtärin yksikön opetuspisteissä järjestetään myös Sedu Aikuiskoulutuksen opetusta. Vakiintunutta aikuiskoulutusta ovat metsäalan perus- ja ammattitutkinto-koulutus Tuomarniemellä.

Kehittämisen painopisteinä ovat viime vuosina olleet esim. työelämälähtöisyys, monipuoliset oppimisympäristöt, yrittäjäkasvatus, kansainvälisyys, laajennettu työssäoppiminen ja valinnaiset harrastuspohjaiset kurssit. Tärkeäksi oppilaitoksessa koetaan niin ikään opiskelijahyvinvoinnin sekä asuntola- ja vapaa-ajantoimintojen kehittäminen.

Ammatillisen koulutuksen osalta on tärkeää kehittää Ähtärin opetuspisteitä lähtökohtana opiskelijavirtojen suuntautuminen oppilaitoksiin useiden maakuntien alueilta. Merkittävänä haasteena on turvata riittävän laaja-alainen työvoiman saanti alueen elinkeinoelämälle ja yrityksille.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa ammatillisen peruskoulutuksen alueellisiksi ja alakohtaisiksi tarjontatavoitteiksi vuosille 2013-2016 ehdotetaan, että koulutuspaikat esim. Etelä-Pohjanmaalla vähenisivät. Tässä tilanteessa on tärkeää turvata Ähtärin yksikön monialaisuus ja koulutuksen alueellinen saatavuus opiskelijan kannalta siten, että opiskelija voi suorittaa opintonsa lähellä kotipaikkaansa. Varsinkaan syrjäytymisvaarassa olevat opiskelijat eivät hakeudu kauaksi kotipaikkakunnaltaan. Koulutuksen tasapuolinen saatavuus sisältyy jo perustuslakiin (16 §)

5.5. Opiskelijahyvinvointi Sedussa

Opiskelijahyvinvoinnin tehtäviin kuuluu opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö sekä edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja

viihtyisyyttä. Opiskelijahuollolla edistetään oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistään koulutuksen keskeytymistä.

Yksikössä toimii opiskelijahuoltoryhmä, johon kuuluvat kouluterveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi, opinto-ohjaajat, asuntolaohjaajat erityisopetusvastaavat sekä koulutuspäällikkö. Opiskelijahuoltoryhmä mm. tekee esitykset erityisoppilaaksi ottamisesta ja joustavista valinnoista, järjestää kuulemistilaisuudet ja tekee muita opiskelijahuollollisia töitä.

Opiskelijahuollon ydinryhmä toimii erikseen kummassakin opetuspisteessä. Se käy mm. 2 kertaa lukuvuodessa eri opintoaloilla tapaamassa opettajia ja ammattiohjaajia.

Opiskeluun, vapaa-aikaan, terveyteen tai muihin henkilökohtaisiin asioihin liittyvissä ongelmissa voi kääntyä esimerkiksi kuraattorin, terveydenhoitajan tai opinto-ohjaajan puoleen, jotka pyrkivät auttamaan ongelmissa tai tarvittaessa hakemaan apua muilta opiskelijahuollon tukiverkoston jäseniltä. Jos opiskelija eroaa oppilaitoksesta, nuori ohjataan Etsivän nuorisotyön palvelujen piiriin.

Kummassakin opetuspisteessä on opiskelija-asuntola, jossa asuminen on maksutonta. Erillistä korvausta vastaan opiskelijan on Koulutiellä mahdollista saada myös aamu- ja iltapala. Opiskelija-asunnot ovat yleensä soluasuntoja joko kerros- tai rivitaloissa. Yhdessä solussa on neljä kahden hengen huonetta ja yhteisissä tiloissa ovat keittiö, wc ja suihkutila.

Opiskelija-asuntolassa asuminen on valvottua. Opiskelija-asuntolaan majoittuva sitoutuu noudattamaan asuntolan järjestyssääntöjä, jotka jaetaan kaikille asuntolapaikan vastaanottaneille. Opiskelun alkaessa opiskelijoilta peritään takuumaksu, joka palautetaan opintojen päättyessä, kun asunto luovutetaan asiallisessa kunnossa.

Opiskelijoille on tarjolla runsaasti vapaa-ajan aktiviteetteja. Asuntoloissa on opiskelijoiden vapaassa iltakäytössä mm. yhteiset oleskelutilat, kuntosali, erilaisia pelejä sekä nettiyhteydet.

Tuomarniemen ympäristö tarjoaa hyvät maastot lenkkeilyyn, ulkoiluun ja talviaikana hiihtoon. Läheinen Hankavesi avaa monia virkistysmahdollisuuksia kalastamisesta uimiseen. Opiskelijoiden käytössä on myös soutuvene.

Lukuvuoden aikana asuntolassa järjestetään iltaisin ohjattua toimintaa tavoitteena tarjota opiskelijoille erilaisia harrastusmahdollisuuksia sekä kehittää asuntolaa oppimisympäristönä.

Ohjattuja toimintoja voidaan lukea myös osaksi oppilaitoksen valinnaisia opintoja. Vapaa-ajalla moni suorittaa asuntolapassin tai harrastepassin osana opintoja. Asuntolapassiin sisältyy mm. turvallisuus- ja elämänhallintatietoa, asuntolatoimintoja, karaokea ja askartelupajaa. Harrastepassiin voi puolestaan kerätä vapaa-ajan harrastussuorituksia alueen urheiluseurojen, pelastustoimen, teatterien, seurakuntien ja eri toimijoiden ohjatuista harrastuksista.

6. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

Opetuksen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana Ähtärissä ovat kunkin opetusryhmän sekä oppilaan vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Tukitoimien suunnittelussa otetaan huomioon se, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisesti. jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen. Koulunkäynnin- ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja tukitoimien suunnitteluun ja tarjoamiseen heti vaikeuksien ilmaannuttua kiinnitetään erityistä huomiota.

Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena ja muotoisena, kuin se on tarpeen oppilaalle. Jokaisen koulun johtaja on vastuussa tuen järjestämiseen ja

toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden toteuttamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa.

Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuolto-työssä. Oppilaan huoltajille ja oppilaalle annetaan tietoa tukitoimista sek. mahdollisuus esittää näkemyksensä tukitoimista. Tuki annetaan oppilaalle kunnan osoittamassa oppilasalueen koulussa, ellei tarvittavan tuen antamiseen ole muualla.

6.1. Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.

Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat erityisesti koulun rakennukset ja tilat sekä opetusvälineet ja oppimateriaalit. Siihen kuuluvat lisäksi muu rakennettu ympäristö ja ympäröivä luonto.

Opiskelutilat ja -välineet tulee suunnitella ja järjestää siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Työvälineiden ja materiaalien sekä kirjastopalvelujen tulee olla oppilaan käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja myös itsenäiseen opiskeluun.

Oppimisympäristön varustuksen tulee tukea myös oppilaan kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä mahdollisuuksien mukaan tietoverkkojen käyttämiseen.

Fyysisen oppimisympäristön esteettisyyteen tulee myös kiinnittää huomiota.

Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muodostumiseen vaikuttavat toisaalta yksittäisen oppilaan kognitiiviset ja emotionaaliset tekijät, toisaalta vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin liittyvät tekijät.

Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja tuettava oppilaan terveyttä.

Tavoitteena on tukea oppilaan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta sekä edistää hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia. Oppimisympäristön tulee ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteitaan ja arvioimaan omaa toimintaansa. Oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus osallistua oppimisympäristönsä rakentamiseen ja kehittämiseen.

Oppimisympäristön tulee tukea myös opettajan ja oppilaan välistä sekä oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta. Sen tulee edistää vuoropuhelua ja ohjata oppilaita työskentelemään ryhmän jäsenenä.

Tavoitteena on avoin, rohkaiseva, kiireetön ja myönteinen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä vastuu kuuluu sekä opettajalle että oppilaille.

7. OPPILASHUOLTO

7.1 Yleinen tuki

Laadukas opetus ja mahdollisuus saada ohjausta ja tukea omien edellytystensä ja tarpeidensa mukaan on jokaisen oppilaan oikeus. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri ovat tavoitteita, joiden avulla edistetään oppilaan kehitystä ja tuetaan hyvää oppimista. Opettaja ohjaa oppilaita tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa. Oppilaiden itsetuntoa, motivaatiota sekä oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa ja oppiaineissa.

Tavoitteena on, että jokaisen oppilaan tuen tarve arvioidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, tarvittavat tukitoimet käynnistetään ja tarjottu tuki kirjataan.

7.1.1 Yleisen tuen järjestäminen

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioon ottamisesta opetuksessa. Tuen tarpeen arviointi ja tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluu opettajan työhön ja kaikkiin opetustilanteisiin.

7.1.2 Yleisen tuen tukimuotoja ovat:

- eriyttäminen
- joustavat opetusryhmät
- samanaikaisopetus
- tukiopetus
- oppilasohjaajan tuki
- oppilaanohjaus
- oppilashuollon tuki
- osa-aikainen erityisopetus
- opetuksen tueksi tarvittavat apuvälineet
- ohjaus- ja tukipalvelut

7.1.3 Yhteistyö eri tahojen kanssa

Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan huoltajien, toisten opettajien, muun koulun henkilökunnan ja eri asiantuntijoiden kanssa.

7.2 Tehostettu tuki

Tehostetun tuen tavoitteena on tukea suunnitelmallisesti oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä ja sen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista. Tehostetun tuen aloittaminen ja siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin. Tehostettua tukea annetaan, kun yleinen tuki ei riitä. Sitä annetaan oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja ja tuki on yleistä tukea vahvempaa, yksilöllisempää ja pitkäjänteisempää.

Tehostetun tuen tarve arvioidaan opettajan suorittamassa pedagogisessa arviossa ja tarvittava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan kasvua ja oppimista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti ja oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan oppilaan tuen tarvetta, mikäli tilanteessa tapahtuu muutoksia. Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen pedagoginen asiakirja.

7.2.1 Tehostetun tuen järjestäminen ja toimintatavat

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää seuraavia tuen muotoja:

- eriyttäminen
- joustavat opetusryhmät
- samanaikaisopetus
- tukiopetus
- oppilasohjaajan palvelu
- oppilaanohjaus
- opilashuollon tuki
- osa-aikainen erityisopetus
- opetuksen tueksi tarvittavat apuvälineet
- ohjaus- ja tukipalvelut

Tuki järjestetään laadultaan ja määrältään oppilaan kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

7.2.2 Yhteistyö, vastuu ja työnjako

Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen sekä oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen oppilashuoltoryhmässä. Oppimissuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa.

7.3 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei riittävästi toteudu muilla tukitoimilla. Tavoitteena on, että oppilas voi suunnitelmallisen tuen turvin suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen.

Oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan vastuuta opiskelustaan edellytystensä mukaan.

7.3.1 Erityisen tuen päätöksen tekeminen

Erityiseen tukeen siirtyminen vaatii erityisen tuen päätöstä. Erityisen tuen päätös on hallintopäätös, jonka Ähtärissä tekee johtosäännön mukaan sivistystoimenjohtaja. Päätös tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen, ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä ja aina, kun tuen tarve muuttuu.

Erityisen tuen päätöksessä tulee olla:

- oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä
- mahdolliset tulkitsemis- ja oppilasohjaajan palvelut
- oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen (tuntijako)
- oppiaineen mahdollinen yksilöllistäminen
- muu tarvittava tuki

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai niiden aikana ilman pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista vain psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon perustuen (vamman, sairauden, kehityksen viivästyminen, tunne-elämän häiriö).

Perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista erityisen tuen päätös perustuu oppilaan tilanteen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

7.3.2 Tuen aloittaminen ja siirtyminen takaisin tehostetun tuen piiriin

Eriyisen tuen tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä. Selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta, tai sen muuttumisesta.

Eriyisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa, kuitenkin vähintään toisen vuosiluokan jälkeen ja ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä.

Eriyisen tuen toimeenpanemiseksi tehdään HOJKS, joka on pedagoginen asiakirja. HOJKS arvioidaan vuosittain.

7.3.3 Eriyisen tuen järjestäminen ja toimintatavat

Eriyinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista tukimuodoista, joita ovat:

- eriyttäminen
- joustavat opetusryhmät
- samanaikaisopetus
- tukiopetus
- oppilasohjaajan tuki
- oppilaanohjaus
- oppilashuollon tuki
- osa-aikainen erityisopetus
- kokoaikainen erityisopetus
- opetuksen tueksi tarvittavat apuvälineet
- ohjaus- ja tukipalvelut
- oppiaineen yksilöllistäminen

Yhteistyö, vastuu ja työnjako

Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan huoltajan kanssa. Yleensä erityisen tuen määrittelyssä tarvitaan myös moniammatillista valmistelua.

Oppilaan ja huoltajan kuuleminen

Ennen erityisen tuen päätöstä oppilasta ja huoltajia on kuultava.

8. NUORISOPALVELUT

”Kunnallinen nuorisotyö perustuu nuorisolakiin jonka tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista sekä parantaa kasvu- ja elinoloja. Toteuttamisen lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen”. Nuorisopalvelut on säilytettävä kunnassa lähipalveluna.

8.1 Perusnuorisotyö

Perusnuorisotyö on ennalta ehkäisevää nuorten hyvinvointia tukevaa ja kaikille avointa toimintaa. Nuorisotyön menetelmiä ovat tilatoiminta, leirit, retket, teematilaisuudet sekä nuorisotiedotus, jota kehitetään edelleen verkkonuorisotyön suuntaan.

Kulttuurillisen nuorisotyön menetelmät vahvistavat nuorten itsetuntoa ja lisäävät henkistä hyvinvointia. Myös liikunnan mahdollisuudet terveyttä ja sosiaalisia taitoja edistävinä tekijöinä ovat kiistattomat. Näiden menetelmien hyödyntäminen nuorisotyössä pyritään turvaamaan yhteistyön avulla sekä varmistamalla riittävät resurssit toiminnalle myös tulevaisuudessa.

Nuorisotiedotuksen mahdollisuuksia pyritään hyödyntämään niin, että kanavaa hyödyntäisivät kaikki lasten ja nuorten asioita hoitavat tahot.

Perusnuorisotyössä turvataan nuorten vaikuttamismahdollisuudet nuorisovaltuuston ja nuorten aloitekanavan kautta. Nuorten osallisuutta edistetään niin, että nuoria otetaan mukaan yhteisten asioiden valmisteluun ja suunnitteluun. Nuorten

harrastusmahdollisuuksia pyritään edistämään luomalla edellytyksiä monipuoliseen vapaa-ajan viettoon. Tavoitteena on, että jokaisella alle 29 -vuotiaalla nuorella olisi ainakin yksi vapaa-ajan harrastus.

Perusnuorisotyön resurssien turvaaminen on sekä taloudellisesti, että inhimillisesti ainut oikea ja kestävä toimintatapa vaikuttaa lasten- ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseen nyt ja tulevaisuudessa.

8.2 Erityisnuorisotyö

Erityisnuorisotyö kohdistuu lapsiin ja nuoriin, jotka ovat syrjäytymisvaarassa tai muuten tarvitsevat erityistä yksilöllistä tukea elämäänsä. Erityisnuorisotyön tarve on kasvanut viime vuosina. Suurimpana syynä perheiden vaikeudet, jotka heijastuvat lasten ja nuorten elämään.

Erityisnuorisotyön kautta on tullut paljon odotuksia ja tarvetta toimia koko perheen tukena ja vahvassa yhteistyössä perheiden kanssa. Erityisnuorisotyön yhteistyö perhetyöntekijän ja koulupsykologin kanssa on tärkeää ja tuo vaikuttavuutta ja vahvuutta työhön. Erityisnuorisotyön menetelmiä käytetään ja yhteistyötä kehitetään joustavan perusopetuksen kanssa.

8.3 Nuorisotakuu

Nuorisotakuu tuli voimaan 2013 alusta. Nuorten yhteiskuntatakuu turvaa jokaiselle alle 25 -vuotiaalle nuorelle ja alle 30 -vuotiaalle vastavalmistuneelle työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikan viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta.

Koulutustakuu takaa jokaiselle juuri peruskoulunsa päättäneelle koulutuspaikan. Nuorten aikuisten osaamisohjelma mahdollistaa toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittamisen niille alle 30-vuotiaille, jotka ovat jääneet aiemmin pelkän peruskoulun varaan.

Tämän nuorisotakuun toteuttamiseksi tarvitaan eri viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja nuorten laaja ja saumaton yhteistyö. Nuorisotakuun toteutumisen seurantaan valvoo Ähtärissä moniammatillinen eri tahoista koostuva yhteistoimintaryhmä.

8.4 Paja 66 – nuorten työpajatoiminta

Paja 66 tarjoaa apua, tukea ja ohjausta alle 25 –vuotiaille ähtäriläisille, alavutelaisille sekä kuortanelaisille nuorille. Tukea saa niin koulutukseen ja työelämään kuin elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Paja 66:n järjestämälle pajajaksolle voi osallistua työkokeilun, työssäoppimisjakson, kuntouttavan työtoiminnan tai sosiaalilain mukaisen työtoiminnan muodossa. Pajajakson lisäksi Paja 66 tarjoaa nuorille yksilöohjausta, joka muotoutuu kunkin nuoren yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yksilöohjauksessa voidaan esimerkiksi tukea nuorta koulutusalan ja ammatinvalinnassa, työnhaussa, työkokeilu- tai oppisopimuspaikan etsimisessä sekä elämänhallinnan parantamisessa.

Pajan toimintaan pääsee mukaan esimerkiksi kuntien sosiaalitoimen tai TE -toimiston kautta tai ottamalla suoraan yhteyttä työntekijöihin. Yhteistyötä tehdään myös oppilaitosten kanssa ja myös sieltä voidaan ohjata nuoria työpajalle. Ähtärin lisäksi Paja 66:lla on tilat myös Alavudella. Paja 66:n toimintaa rahoittavat Ähtärin, Alavuden ja Kuortaneen kunnat sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö (ELY-keskusten kautta).

Lisätiedot löytyvät www.paja66.fi sivuilta.

8.5 Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön asiakasryhmään kuuluvat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat 16-28 –vuotiaat nuoret Ähtärissä, Alavudella ja Kuortaneella. Työntekijät antavat konkreettista tukea nuorten asioiden hoitamisessa ja

elämönhallinnassa sekä ohjaavat nuoria palveluihin, jotka tukevat heidän ksvuaan ja itsenäistymistään.

Työntekijät ovat tarvittaessa nuoren apuna koulutukseen ja työmarkkinoille hakeutumisessa. Etsivä nuorisotyö tukee myös koulun keskeyttäneitä tai keskeyttämishän alla olevia nuoria opintojen jatkamisessa ja loppuunsaattamisessa. Kukin nuori saa yksilöohjausta henkilökohtaisten tarpeidensa ja toiveidensa mukaan. Toiminta on nuorelle vapaaehtoista.

Etsivä nuorisotyö tekee yhteistyötä monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston kanssa, johon kuuluvat mm. alueen perusturvatoimistot, TE –toimisto, Paja 66, koulujen henkilökuntaa (opinto-ohjaajat, kuraattorit, rehtorit, erityisopettajat), terveystalvelut, poliisi ja varuskunnat. Yleensä nuoret ohjautuvat etsivän nuorisotyön asiakkaiksi edellä mainittujen tahojen kautta, mutta myös nuori itse tai nuoren vanhemmat voivat ottaa suoraan yhteyttä työntekijöihin, jos kokevat tarvitsevansa apua tai neuvoja. Etsivän nuorisotyön toimintaa rahoittavat Ähtärin, Alavuden ja Kuortaneen kunnat sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM):

Lisätiedot löytyvät www.paja66.fi sivuilta

8.6 Turvallinen Ähtäri

Sisäinen turvallisuus on meille kaikille tärkeä ja siihen voimme itse vaikuttaa. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on käynnistämässä alueellaan hanketta, jolla pyritään vähentämään nuorten syrjäytymistä ja tätä varten on laadittu Sininen kirja, joka on osa kansallista sisäisen turvallisuuden ohjelmaa. Sinisen kirjan teeseillä halutaan antaa kasvattajille ja nuorille itselleen eväitä oman elämän hallintaan. Keskeinen sanoma on yhteinen arvopohja ja siihen sitoutuminen.

Sinisessä kirjassa nämä arvot ovat: tulevaisuuden usko, itsensä kehittäminen, nöyryys ja kunnioitus toisia kohtaan.

Tähän Aluehallintoviraston hankkeeseen voi Ähtärikin liittyä mukaan.

8.7. Ankkuritoiminta

Ankkuritoiminta on rikosentorjunta-ohjelma, jonka toiminta perustuu varhaiseen puuttumiseen lasten ja nuorten rikosten ehkäisyssä. Ongelma pyritään selvittämään kokonaisvaltaisesti yhden viranomaisen ”tiimin” periaatteella.

Tiimiin kuuluu poliisi, sosiaalityöntekijä, psykiatrian sairaanhoitaja ja nuorisotyöntekijä. Heidän yhteistyöhönsä ja ammattitaitoonsa perustuvan tiimityön avulla voidaan rikoksia tehneiden nuorten ja uhrien tilanne selvittää kokonaisvaltaisesti.

Tämä toimintamalli palauttaa osan poliisitoiminnasta perinteiseen ja hyväksi todettuun kyläpoliisi toimintaan, jossa poliisin toiminta on kokonaisvaltaisempaa ja innovatiivisempaa.

Tavoitteena tulevaisuudessa on ottaa ankkuritoimintamalli käyttöön myös Ähtärissä. Valtio myöntää vuosittain paikallisiin ja seudullisiin rikosentorjuntahankkeisiin avustusta, jota mm. kunnat voivat hakea esim. Ankkuritoiminnan kokeiluun.

8.8. Yhteistyökumppanit

Ähtäriläinen järjestökenttä ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden joukko on runsas ja toiminnaltaan aktiivinen. Heidän panoksensa nuorison kasvattajina on merkittävä. Tähän toimijajoukkoon kuuluu nuoriso- ja liikuntajärjestöt, seurakunnat, vanhempainyhdistykset ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöt.

Kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyö rakentuu ostopalveluihin, avustuksiin, yhteisiin hankkeisiin ja projekteihin. Myös yhteiseen arvopohjaan sitoutuminen on tärkeä tavoite.

9. LASTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

9.1. Lasten ja nuorten terveysneuvonta

Terveysneuvonnan perustehtävänä on edistää asiakkaan, perheen ja väestön terveyttä, toimintakykyä ja hyvää oloa eri ympäristöissä. Tavoitteena on myös ennaltaehkäistä sairauksien syntymistä sekä neuvoa ja ohjata asiakas hoitoon varhaisessa vaiheessa. Terveysneuvonnan tehtävänä on lisäksi tukea asiakkaan omaa vastuuta omasta terveydestään. Ähtärissä terveysneuvonnan palveluihin kuuluvat äitiys- ja perhesuunnitteluneuvola, lasten neuvola ja koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.

Terveysneuvonnassa pyritään tukemaan perhettä niin, että jokainen lapsi saa riittävän huolenpidon ja tuen omaan persoonallisuutensa kasvuun. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan monialaista yhteistyötä. Tärkeitä työmuotoja terveysneuvonnassa ovat mm. terveystarkastukset, kotikäynnit, puhelinneuvonta ja yhteistyöpalaverit.

Valtioneuvoston asetus lastenneuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta on tullut voimaan 1.7.2009. Asetus on annettu kansanterveyslain 14§:n perusteella. Tämän asetuksen pohjalta 6tk:n alueen kunnissa on tehty äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolaan, lastenneuvolaan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon toimintaohjelmat, jotka ovat luettavissa kokonaisuutena www.6tk.fi-sivustolta. 6tk:n kuntayhtymähallitus on hyväksynyt nämä toimintaohjelmat vuonna 2011 ja nämä ohjelmat ovat osa kuntien lastensuojelusuunnitelmaa.

9.2. Ehkäisevä lastensuojelu

Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö on laaja-alaista ja yhteiskunnallinen tehtävä, jonka tavoitteena on lapsiväestön hyvinvoinnin turvaaminen. Tämän avulla etsitään kaikille lapsille ja perheille hyvinvointia edistäviä palvelujen ja tuen muotoja sekä erityisiä joko tietyille lapsiryhmälle tai tiettyihin elämäntilanteisiin liittyviä palveluita.

Monet yhteiskunnalliset päätökset, osallisuuden mahdollistaminen mm. eri harrastus- ja vertaisryhmissä, päiväkotien toiminnalliset puitteet, koulujen oppilasryhmien koot ja liikennejärjestelyt ovat jo itsessään kasvuoloihin vaikuttamista ja huoltajien tukemista kasvatuksessa.

Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö on ammattitaitoisten ja myös riittävien peruspalvelujen ylläpitämistä ja kehittämistä, jossa tuen tarve huomataan ajoissa ja jossa tukea pystytään antamaan ilman yksilö- ja perhekohtaisen lastensuojelun väliintuloa. Kunnan palveluissa esim. äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä toteutetaan ennaltaehkäisevää toimintaa. Myös järjestötyöllä, yhdistyksillä ja muulla kansalaistoiminnalla on niin ikään merkittävä rooli ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä.

10. PERUSTURVA JA SOSIAALITYÖ

Perusturva ja sosiaalityö on ohjausta neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä muita tukitoimia, joka on sosiaalihuollon ammattilaisen suorittamaa. Näiden palvelujen avulla ylläpidetään ja edistetään yksilöiden ja perheiden suoriutumista ja turvallisuutta sekä yhteisöjen toimivuutta. Lain mukaan kunnan velvollisuuksiin kuuluu järjestää riittävät sosiaalityön palvelut kuntalaisille. Siihen kuuluu mm. lasten ja nuorten huolto, päihdehuolto ja lastenvalvojalla

säädetyt tehtävät (isyyden selvitys, lasten huolto- ja tapaamisoikeus, elatusavun turvaaminen).

Sosiaalityön tueksi on vuosien varrella ollut erilaisia projekteja kuten Paja 66, Etsivä nuorisotyö ja Quume. Uusimpana hankkeena on nyt Ella-hanke, mikä on Etelä-Pohjanmaan lapsiperhepalvelujen kehittämishanke. Tavoitteena tällä hankkeella on monialaisen palvelukokonaisuuden kehittäminen perheiden kanssa tehtävässä työssä huomioiden ehkäisevän palvelun varhaisen tuen ja korjaavan työn kokonaisuudet.

10.1. Erityispalvelut Osviitan palvelut

Erityispalvelut Osviitta on Kuusiokuntien terveystyöntekijöiden moniammatillinen työryhmä, jonka jäsenet edustavat psykologian, sosiaalityön, puheterapian ja toimintaterapian asiantuntemusta. Osviitan palveluihin kuuluvat perheneuvonta (perheneuvola), perusterveydenhuollon psykologipalvelut, päihdetyö, puheterapia sekä toimintaterapia. Lisäksi työryhmään kuuluu psykiatrian erikoissairaanhoitaja, merkkari, joka työskentelee erityistukea tarvitsevien nuorten kanssa. Asiakasvastaanottojen lisäksi tarjotaan konsultaatio- ja asiantuntija-apua.

10.2 Perheneuvola

Perheneuvolatyö on lakisääteistä palvelua, joka on kirjattu sosiaalihuoltolakiin. Kuusiokuntien alueella perheneuvola on sijoitettu terveydenhuollon yhteyteen ja osaksi Erityispalvelut Osviittaa. Toimipisteet sijaitsevat Alavudella ja Ähtärissä, sivuvastaanottokäyntejä tehdään Kuortaneelle.

Perheneuvolassa työskentelee psykologeja sekä sosiaalityöntekijöitä (Kuusiokunnissa neljä psykologia ja kaksi sosiaalityöntekijää). Lisäksi työryhmään kuuluu sairaanhoitaja ja merkkari, joka työskentelee mielenterveysyistä erityistukea tarvitsevien nuorten kanssa.

Perheneuvolatoiminnan tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten tervettä psykososiaalista kehitystä sekä auttaa vanhempia ja viranomaisia kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä kysymyksissä. Toimintamenetelminä käytetään ohjausta, neuvontaa, ongelmien selvittelyyn liittyviä tutkimuksia (lasten ja nuorten yksilötutkimukset, pari- ja perhetutkimukset), ongelmien hoitoa (lasten, nuorten, pariskuntien ja perheiden tukikäynnit tai terapiat; kuntoutussuunnitelmat, tukitoimenpiteiden suunnittelu), asiantuntija-apua ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa (perheiden kanssa työtä tekevien viranomaisten työnohjaus ja konsultaatio), koulutusta sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Tällä hetkellä perheneuvola pystyy parhaiten vastaamaan lapsiperheiden tarpeisiin suoran asiakastyön – tutkimusten ja hoitojen – alueella. Alueellamme perheneuvolan palvelutarjontaa on lisännyt muun muassa se, että työryhmän jäsenillä on neuropsykologian, psykoterapian sekä pari- ja perheterapian erityisosaamista. Tällä on pyritty vähentämään erikoissairaanhoidon lähetettyjen asiakkaiden määrää. Lähipalveluina tuotetut erityispalvelut ovat helpommin perheiden käytettävissä. Asiakasjonot eivät ole olleet viime vuosina kohtuuttomat. Perheneuvolan toimintaa on kuitenkin pyritty jatkuvasti kehittämään esimerkiksi kokeilemalla erilaisia vertaisryhmiä ja kehittämällä uusia yhteistyömalleja.

10.3. Puheterapia

Puheterapian tavoitteena on tutkia, korjata ja korvata puheen ja kommunikaation virheellisyyksiä ja puutteita. Puheterapia on tarkoitettu sekä aikuisille että lapsille. Puheterapiaan hakeudutaan esimerkiksi, jos lapsen puheenkehitys on viivästynyt, puhe on epäselvää, lapsi änkyttää tai aikuisella ääni ei kestä työssä. Puheterapeutteja Kuusiokuntien alueella on kaikkiaan kolme.

10.4. Toimintaterapia

Toimintaterapiapalveluita annetaan kaiken ikäisille painottuen lasten toimintakyvyn arviointiin ja kuntoutukseen. Lapsella voi olla esimerkiksi motorista kömpelyyttä,

poikkeavuutta leikissä, hahmotusvaikeuksia, hankaluuksia yhteistyötaidoissa, keskittymisessä ja tarkkaavuudessa. Yhteistyötä tehdään perheen ja lapsen lähityöntekijöiden kanssa. Kuusiokuntien alueella toimii kaksi toimintaterapeuttia.

10.5. Päihdetyö

Päihdetyössä pyritään etsimään erilaisissa riippuvuustilanteissa oleville henkilökohtaisia ratkaisumalleja ja vaihtoehtoja elämään ongelman tilalle. Päihdetyössä toimii alueella kolme työntekijää.

10.6. Perusterveyden psykologipalvelut

Alueen psykologipalveluiden painopisteenä on antaa asiakkaille psykologista neuvontaa, elämän kriisitilanteiden selvittelyä, tukea antavia keskusteluja sekä lyhyitä terapioiden. Alueella toimii perusterveydenhuollossa yhteensä kaksi psykologia.

10.7. Lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelut

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri tarjoaa lapsille ja nuorille suunnattuja mielenterveyspalveluita. Lasten- ja nuortenpsykiatrian toimintayksikköön kuuluvat poliklinikat lapsille, varhaisnuorille ja nuorille. Lisäksi yksikössä toimivat lasten- ja nuorisopsykiatrian osastot. Pikkulapsipsykiatrian poliklinikka ja päiväsasto ovat suunnattu 0-3 -vuotiaiden lasten perheille sekä vauvaa odottaville perheille.

Lasten ja nuorten palveluihin kuuluvat myös psykoterapiapoliklinikka sekä neuropsykiatriset toimintamuodot. Avohoidossa keskeisinä toimintamuotoina ovat yksilöpsykoterapia, perhe- sekä ryhmäterapia. Tutkimukset ja hoito perustuvat yhteistyöhön perheen ja eri tahojen kanssa. Palveluun tarvitaan lääkärin lähete perusterveydenhuollosta.

10.8 Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun palvelut

Lastensuojeluilmoitus ei sinällään suoraan johda lastensuojeluasiakkuuden alkamiseen. Asiakkuus lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa alkaa, kun ryhdytään välittömiin kiireellisiin toimiin tai sosiaalityöntekijä päättää tehdä lastensuojelu-tarpeen selvityksen. Lapsi- ja perhekohtaisella lastensuojelutyöllä tarkoitetaan toimintaa, jossa kootaan peruspalvelut ja erityiset lastensuojelun palvelut yhteen lapsen tai perheen kokonaistilanteen ratkaisemiseksi. Sosiaalityö ei pysty yksinään ratkaisemaan ongelmia, vaan tarvitsee laajan palveluverkoston ja niiden yksilölliset räätälöinnit työnsä tueksi.

Lastensuojeluilmoituksen tulon jälkeen on välittömästi arvioitava lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä ilmoituksesta tai vastaavasta yhteydenoton vastaanottamisesta sosiaalityöntekijän on ratkaistava, onko sen takia ryhdyttävä lastensuojelutarpeen selvityksen tekemiseen

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on tehtävä selvitys lapsen tilanteesta. Siinä arvioidaan lapsen kasvuolosuhteita, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden mahdollisuuksista huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Selvityksen on valmistuttava lastensuojeluilmoituksen vireille tulosta viimeistään kolmen kuukauden kuluessa. Selvityksen valmistuttua on päätettävä jatkuuko lastensuojeluasiakkuus vai päättykö se.

Jos asiakkuus jatkuu, lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma. Siihen kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan. Suunnitelmassa kartoitetaan lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan sekä arvioitu aika tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelma laaditaan myös silloin, kun asiakas ei ole halukas osallistumaan sen työstämiseen.

Perheelle voidaan tarjota avohuollon tukitoimina esim. perhetyötä, kotipalvelua, lasten päivähoitoa tai taloudellista tukea sekä lapselle voidaan hankkia myös tukiperhe- tai henkilö. Yhtenä vaihtoehtona voidaan tarjota kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluita.

Lapsi voidaan sijoittaa kiireellisesti laitos- tai perhehoitoon tai järjestää muulla tavoin hänen tarvitsemansa hoito, jos lapsi on välittömästi vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa.

Huostaanottoon täytyy ryhtyä, jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen kehitystä ja terveyttä. Toimenpiteisiin on alettava myös, jos lapsi itse vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään. Lisäksi avohuollon tukitoimet eivät ole mahdollisia, sopivia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Huostaanoton aikana tulee huostaanoton perusteita tarkistaa säännöllisesti. Huostaanotto lakkaa kun siihen ei enää ole perusteita tai lapsi täyttää 18-vuotta. Alle 18-vuotiaan huostaanoton lakkauttaminen edellyttää, että kasvuolot ovat olennaisesti parantuneet ja säilyneet riittävän hyvinä riittävän pitkään.

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83§:n väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös avohuollon tukitoimenpiteenä tai jälkihuoltona.

Sijaishuollon päättymisen jälkeen lasta tai nuorta tuetaan elämän eri muutosvaiheessa. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen on siihen saakka, kunnes nuori täyttää 21 vuotta tai sijoituksen päättymisestä on kulunut viisi vuotta.

11. SEURANTA

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seuranta tapahtuu vuosittain moniammatillisen työryhmän toimesta. Lisäksi ohjelmaa seurataan luottamushenkilötasolla sekä asianomaisissa lautakunnissa että kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa. Lasten ja nuorten palveluiden asiakasohjautumista, asiakasprofiileja ja asiakasvirtoja selvitetään ja raportoidaan jokaisen toimialan kohdalla.

Tämä ohjelma kuvaa lasten ja nuorten kasvuoloja kokonaisuutena; se antaa tietoa päättäjille, palvelujen toteuttajille ja kuntalaisille käytössä olevista palveluista.

12. YHTEENVETO

Suomessa keskustellaan paljon lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Syrjäytymisen ja eriarvoistumisen kierre koetaan vakavaksi uhaksi yhteiskunnassamme. Näiden uhkien torjumiseksi ja lasten ja nuorten paremman tulevaisuuden eteen on tehtävä kaikki mahdollinen.

Lasten- ja nuorten hyvinvoinnin perusta luodaan syntymästä alkaen. Vanhempien rooli ja vastuu on kaikkein tärkein. Kodin tuoma tuki, turva ja hoiva antavat parhaat edellytykset lapsen kehitykselle ja kasvulle aikuisuuteen.

Joskus voi perheiden tilanne eri syistä olla niin haastava, että vanhempien tai huoltajien voimavarat eivät yksin riitä turvaamaan niitä edellytyksiä, joita lapsi tarvitsisi kasvaakseen itsenäiseksi, tasapainoiseksi ja onnelliseksi aikuiseksi. Silloin tarvitaan turvaverkostoja, jotka tukevat koko perheen hyvinvointia. Eri toimijoiden ja

perheiden saumaton yhteistyö sekä yhteisöllisyyden ”koko kylä kasvattaa” ajatusmallin toteuttaminen mahdollistaa hyvän lopputuloksen.

Meidän kaikkien ähtäriläisten suurin haaste onkin siinä, että löydämme vielä paremmin toinen toisemme, yhteistyö välillämme tiivistyy ja yhteisöllisyys lisääntyy. Näin myös resurssit tulevat paremmin hyödynnetyiksi.

Jokainen lapsi, jokainen nuori on itsessään jo niin arvokas, että meidän tulee aikuisina, ammattilaisina, vanhempina, isovanhempina, valmentajina, ohjaajina, kavereina - sitoutua yhteisiin arvoihin ja muistaa, kuinka ne velvoittavat meitä toimimaan yhdessä turvallisen lapsuuden ja nuoruuden parhaaksi. Asennekasvatusta, millä asenteilla otetaan vastuuta toinen toisistamme.

